

Ez az apró különbség jelez valamit.
 Tankönyvvásárló kollégáim választhatnak. Didaktikai felfogásuk szerint. Van miből.
 Herber Attila-Martos Ida-Moss László-Tisza László: Történelem 1. A kezdetektől ie. 500-ig. Budapesti Eötvös József Gimnázium 1993. 270 p.
 Hosszú Gyula-Szegedi Márta: Az ókori görög világ. Művelődéstörténeti tankönyv Budapesti Alternatív Közgazdasági Gimnázium és a Berzsenyi Dániel Gimnázium Közös Kiadása 1992. 235 p.

TRENCSÉNYI LÁSZLÓ

„Minta, értékkel”

Tájak, korok... gyerekek

Ötletes, hasznos és követésre buzdító kiadványt szeretnék a Tisztelt Olvasó szíves figyelmébe ajánlani. A Tájak Korok Múzeumok (TKM) Egyesület országos nyári gyermek-táborainak summázott, kötetbe gyűjtött anyagáról van szó, amely – a szerkesztők bevezetője szerint – „azoknak kíván mintát, ötleteket adni, akik maguk is hasonló gyermek-táborok szervezésére vállalkoznak, vagy rendhagyó történelemszakköri foglalkozáshoz, vetélkedőhöz keresnek ötleteket.”

Az eredmény a kitűzött céloknak nemcsak jelesül megfelel, hanem azokon messze túl is mutat. Aki soha nem szervezett még hasonló rendezvényt, bedekkerként, útmutatóként forgathatja e kiadványt, s bizonyos, hogy célhoz érve jó érzéssel, sikeres táborozást tudhat maga mögött. Ha fáradt, időhiányban szenved vagy kevésbé ötletes, kedve szerint válogathat a szellemes feladványokból; de ha elegendőnek ítéli, csupán a módszereket, a játékok kereteit elfogadva alkothatja meg saját elképzelései szerinti táborát – játszótérét – vetélkedőjét; vagy ihletet meríthet a leírtakból.

Az anyag önzetlen közreadása – amelyért illesse dícséret a szerzőket, hiszen hosszú évek kemény agymunkájának és tapasztalatainak „copy right”-járól mondtak le ezáltal – formailag is példamutató.

A szervezési tudnivalók alapozzák meg a mondanivalót; a táborok általános előkészítési sémáját az 1992-es Széchenyi-tábor példaként bemutatott dokumentációjával szemléltetik, amelyben például a kiküldött levelek teljes szövegét is közreadják a szerzők, tekintettel a gyakorlatlanabb tábor szervezőkre. Azokról az apró, praktikus ötletekről, tanácsokról sem feledkeznek meg, amelyek a kezdőket segítik.

A tábor, konkrétan a Széchenyi-tábor programját időre lebontva és módszer-típusonként is bemutatják, a tapasztalatok minél teljesebb átadása érdekében.

A táborok programja a következőkből tevődött össze: előadások, beszélgetések, múzeumlátogatások, alkotóházak (tánc tanulás, ruházati kiegészítők készítése, kézműves műhelyek), akadályverseny, túra, szellemi vetélkedők, szituációs játékok. A fenti formák részletes elemzése, kifejtése és példákkal való illusztrálása a könyv kiemelkedően érdekes és értékes része. A tudnivalók, a leírás után mindig ott szerepel a gyakorlatban kipróbált játék, amelyről a leírás után az anyagszükségletet, a játékosok számát, a lebonyolításhoz szükséges segédszemélyzet létszámát, a ráfordított időmennyiséget is megtudjuk, sőt, a szerzők a módszer eredményességéről is rövid tájékoztatást adnak. Becsülendő, hogy amikor az általuk elképzelteteket nem sikerült teljes mértékben megvalósítani, a szerzők e tanulságot is közreadják, sőt a sikertelenség okait is igyekeznek megfejtetni.

A szerkesztőket és a tábor szervezőit a tudatosság jellemzi. Cél és módszer harmóniája, a szervezők együttes tevékenysége, a játékformák adaptálhatóságát, az ismeretanyag befogadhatóságát és játékosá tönörítését mind ezt sugallja. Kitalálni egy programot, végigcsinálni, regisztrálni az eredményeket, összehasonlító elemzést végezni a korábbi táborokkal, majd leülni és a tapasztalatokat á-tól z-ig közreadni – mindez szerves egységben, letisztulva jelenik meg a kötetben. A kötetet pedig azok írták, akik a gyakorlati megvalósításban részt vállaltak. Összetételük is szokatlan: a tábor elméleti szempontból mű-

zeumi szakemberek – régész, művészettörténész, muzeológus, iparművész – készíteték elő, majd lelkes és rutinos gyakorló tanárokkal közösen valósították meg az előzőleg számos vitában végső formájára csiszolódott programot. Szakember és pedagógus sokoldalú szakértésének köszönhetően szinte teljesen elmaradnak a vetélkedőkben sajnálatos gyakorisággal előforduló tévedések, pontatlanságok, csupán a nyomda ördöge mutatja meg magát egyszer-kétszer. Másfelől azonban – úgy hiszem – a múzeumi munkatársak is okulhatnak abból, miként lehet az elvontabb ismereteket közérthetővé tenni a kiállítási látogatók számára.

A történelmi játszótábor helyszíneiben is változatos. Képzletben és gyakorlatban, rekonstruált szituációk (például gladiátorküzdelem, országgyűlés) teremtésére éppúgy sor került, mint valódi barangolásokra. Nagy előny, hogy a tábor kísérletet tesz a történelmi élmények múzeumi látogatásokkal való elmélyítésére is. És itt kapcsolódik be a TKM-Egyesület nevében is megmutatkozó célja és hagyománya: kirándulások, túrák és séták során megismerkedni hazánk nevezetességeivel, természeti kincseivel és múltjával. Végső soron pedig a táborok is ezt a célt szolgálják: megeleveníteni adott korszak történelmét, szokásvilágát, hangulatát.

A könyvben a szellemi vetélkedés egyes módozatai kimondottan olvasmányosak, szórakoztatóak; az ember kedvet kap, hogy kipróbálja őket. S hogy a táborok hangulata mind teljesebb mértékben felidéződjék, a kötetben leírtakat az egyes táborokat és programfajtaikat jelző piktogrammok mellett fekete-fehér fotók is kísérik. Valóban: a dokumentáció így lesz maradéktalanul teljes.

A szervezők mintaértékű, követendő példát állítottak mind a múzeumi szakemberek, mind a pedagógusok elé. Értékeink játékos megismertetése gyerek és felnőtt által egyaránt kedvelt, népszerű. Vetélkedők, játszóházak, táborok „lejátszott” forgatókönyveit ne sajnáljuk tehát közrebocsátani! S tegyük ezt akkor is jó szívvel, ha kidolgozottságában, mindenre kiterjedő tanácsaival nem üti meg az általam ismételtlen figyelembe ajánlott munka *símvonalát*.

SZOLECZKY EMESE

Irodalmi társasjáték

Léteznek üzletben vásárolható szellemi társasjátékok, ám nem köthetők egy-egy tananyaghoz. Ezek az általános műveltség megszerzésére, az ismeretek bővítésére töre-

WEDRES SÁNDOR

